

Қазақстанның маргиналды қоғамымен таныстыру

Қазақстандағы маргиналданған топтар қоғамның перифериясында орналасқан халықтың осал топтарын білдіреді. Бұл үйсіздер, жұмыссыздар, нашақорлар және өмірлік жағдайлары оларды әлеуметтік оқшаулануға және негізгі қоғамнан алшақтауға әкелген басқа да санаттар.

Алмаханова Н.А. мәдени антропология 2 - курс магистранты

Аликбаева М.Б. Дінтану және мәдениеттану кафедрасының филос.ғ.к., аға

оқытушы

Маргиналды топтардың анықтамасы және сипаттамасы

- Маргиналды топтар- қоғамдық өмірдің шеткі жағында орналасқан және әлеуметтік интеграцияда қиындықтарды бастан кешіретін адамдар қауымдастығы.
- Қазақстандағы маргиналданған топтар:
 1. Мемлекетті құрушы, қазақ ұлтының ішінен шыққан маргиналдар (шала қазақтар, рушылдар, жершілдер)
 2. Ұлттық белгісі бойынша маргиналдық жағдайға ұшыраған диаспоралар
 3. Мәжбүрлі немесе ерікті түрде ауып, жұмыс іздеп келген мигранттар
 4. Діни белгісі бойынша өз ұлтының дәстүрлі ұстанатын дінінен бөлек, басқа ағым, секта мүшесі
 5. Девиантты мінез-құлықты, моральды деградацияға ұшырағандар
 6. Демографиялық белгі бойынша- жас және жыныс ерекшеліктері бойынша өзін-өзі анықтай алмай жүргендер.

Маргиналдык қоғамның қалыптасуының тарихи алғышарттары

1

Кеңес Одағының ыдырауы

1991 жылы КСРО-ның ыдырауы күрт әлеуметтік-экономикалық сілкіністерге, жұмыссыздыққа және Қазақстан халқының едәуір бөлігінің кедейленуіне әкелді, бұл маргиналдык топтардың пайда болуының негізгі факторларының біріне айналды.

2

Жұмыс миграциясы

Адамдардың ауылдан ірі қалаларға жұмыс іздеп, өмір сүру жағдайын жақсарту мақсатында жаппай көшуі қалалық қараңғы аудандарда маргиналдык қауымдастықтың қалыптасуына әкелді.

3

1990 жылдардағы экономикалық дағдарыс

1990 жылдардағы өмір сүру деңгейінің күрт төмендеуі, кәсіпорындардың жабылуы және жұмыссыздықтың өсуі қазақ қоғамының маргиналды топтарының кеңеюіне ықпал етті.

Маргинализацияға әсер ететін әлеуметтік-экономикалық факторлар

Жұмыссыздық және кедейлік

Жоғары жұмыссыздық пен кедейлік маргинализацияға әкелетін негізгі факторлар болып табылады. Тұрақты табыс пен ресурстарға қол жетпесе, адамдар қоғамның шетінде қалады.

Білімге қол жеткізу

Сапалы білім беру мүмкіндіктерінің болмауы әлеуметтік ұтқырлықты шектейді және адамдарды кедейлік пен оқшаулануға мәжбүр етеді.

Әлеуметтік теңсіздік

Халықтың әртүрлі топтары арасындағы табыстардағы, мүмкіндіктердегі және өмір сүру деңгейіндегі айтарлықтай алшақтық маргиналдық топтардың пайда болуы үшін қолайлы жағдай болып табылады.

Дискриминация

Нәсіліне, ұлтына, дініне немесе жынысына байланысты кемсіту ресурстарға қол жеткізуді және әлеуметтік инклюзияны шектеп, маргинализацияны күшейтеді.

Э

””””

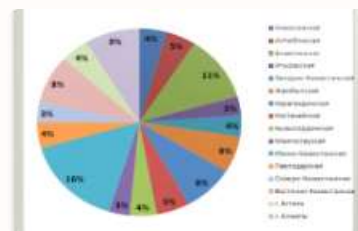
””

””

Маргиналды қауымдастықтың демографиялық сипаттамасы

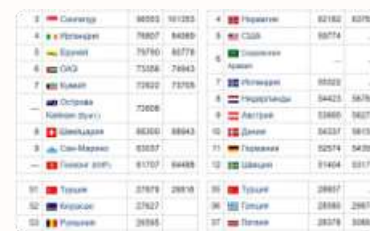
Жас құрамы

Қазақстандағы маргиналданған қауымдастықтарға балалар мен жасөспірімдердің айтарлықтай үлесін құрайтын негізінен жас халық тән. Бұл қауымдастықтардағы орташа жас орташа республикалық деңгейден айтарлықтай төмен.

Төмен білім деңгейі

Маргиналды топ мүшелерінің көпшілігінің тек негізгі білімі бар немесе мүлдем сертификат алмаған. Бұл олардың мүмкіндіктерін шектеп, маргиналды жағдайын ушықтырады.

Төмен кіріс

Маргиналды қоғамдастық мүшелерінің айтарлықтай бөлігі кедейлік шегінен төмен өмір сүреді, табысы ең төменгі күнкөріс деңгейінен төмен. Бұл тұрақты жұмыс орны мен кәсіби өсу мүмкіндігінің жоқтығынан.

Денсаулық проблемалары

Маргиналды топтардың мүшелерінің денсаулығында созылмалы аурулар, алкоголизм және нашақорлық сияқты ауыр проблемалар жиі кездеседі. Бұл олардың әлеуметтік жағдайын нашарлатады.

Маргиналды топтардың мәдени дәстүрлері мен өмір салты

Қазақстандағы маргиналданған топтар үстем қоғамнан ерекшеленетін бірегей мәдени дәстүрлерді сақтайды. Олар өздерінің көшпелі өмір салтын, табиғатпен байланысын көрсететін дәстүрлі қолөнерді, халық ауыз әдебиетін, музыка мен биді ұрпақтан-ұрпаққа жеткізіп отырады.

Көптеген маргиналданған адамдар жартылай жергілікті өмір салтын жүргізеді, дәстүрлі қолөнерді қалалардағы табыспен біріктіреді. Олар өзара көмекке үлкен мән бере отырып, дәстүрлі отбасылық және қоғамдық құндылықтарды сақтайды.

Маргиналды адамдардың әлеуметтік интеграциясының мәселелері

Стигматизация

Маргиналды топтар көбінесе теріс пікір мен әлеуметтік стигмаға тап болады, бұл олардың қоғамға интеграциялануын қиындатады.

Ресурстардың қолжетімсіздігі

Төмен әлеуметтік-экономикалық жағдайына байланысты маргиналданған адамдар көбінесе білімге, денсаулық сақтау қызметтеріне және басқа да маңызды ресурстарға қол жетімділігі шектеулі.

Құқықтық қауіпсіздік

Маргиналды қауымдастықтар көбінесе нақты белгіленген заңды құқықтарынан айырылып, оларды үкімет пен қоғамның теріс әрекеттеріне осал етеді.

Маргиналды қоғамға қатысты мемлекеттік саясат

1 Әлеуметтік қызметтердің қолжетімділігін арттыру

Үкімет маргиналды топтардың денсаулық сақтау, білім беру, тұрғын үй және басқа да негізгі әлеуметтік қызметтерге қолжетімділігін кеңейтуге ұмтылады.

3 Қаржылық қолдау және жеңілдіктер

Әлсіз маргиналды санаттар қаржылық жағдайын жеңілдету үшін қосымша жеңілдіктер, салық жеңілдіктері мен субсидиялар алады.

2 Жұмыспен қамтуға жәрдемдесу

Маргиналды қызметкерлерді кәсіптік оқыту және қайта даярлау бағдарламалары, сондай-ақ мұндай қызметкерлерді жұмысқа алатын жұмыс берушілерді қолдау шаралары құрылуда.

4 Құқықтық және консультативтік көмек

Мемлекет маргиналды адамдардың құқықтары мен мүдделерін қорғау үшін заңгерлік кеңес пен өкілдікке қол жеткізуін қамтамасыз етеді.

ҮЕҰ мен ерікті ұйымдардың маргиналарды қолдаудағы рөлі

ҮЕҰ қолдауы

Қазақстандағы маргинал топтарға көмектесуде үкіметтік емес ұйымдар басты рөл атқарады. Олар заңгерлік кеңестер, әлеуметтік қызметтер мен жұмысқа орналасу мүмкіндіктерін ұсынады.

Волонтерлік

Волонтерлік қозғалыстар маргиналды адамдарға тегін көмектесетін белсенді азаматтарды тартады, мысалы, үйсіздерге қамқорлық жасау немесе мәдени іс-шараларды ұйымдастыру.

Қоғамдастықтың қатысуы

ҮЕҰ мен волонтерлар қоғамды маргиналданған топтардың проблемалары туралы хабардар ету, теріс пікірді азайту және олардың әлеуметтік инклюзиясына ықпал ету бойынша белсенді жұмыс істейді.

Қорытынды және Қазақстандағы маргиналданған қоғамның даму болашағы

Қазақстандағы маргиналдық қоғам қордаланған мәселелерді шешуге кешенді көзқарасты қажет ететін күрделі және көп қырлы шындық. Маргиналды топтардың өмір сүру деңгейін көтеруге, олардың әлеуметтік интеграциясына және кәсіби оңалтуына бағытталған тиімді әлеуметтік бағдарламаларды әзірлеуді жалғастыру қажет.

Бұл үдерісте маргиналданған қауымдастықтарға қолдау көрсететін және олардың қоғам өміріне бейімделуіне көмектесетін үкіметтік емес ұйымдар мен волонтерлік қозғалыстар маңызды рөл атқарады. Мемлекет арнайы әлеуметтік қорғау шараларын әзірлей отырып және маргиналды топтардың мәдени бірегейлігін нығайтуға ықпал ете отырып, азаматтардың осы санатына көбірек көңіл бөлуі керек.